

Sieć współpracy organizacji pozarządowych pogranicza polsko-niemieckiego na rzecz ochrony klimatu

Netzwerk deutsch-polnischer

Nichtregierungsorganisationen für den Klimaschutz im Grenzgebiet

Egzemplarz bezpłatny
Kostenloses Exemplar

Polsko-niemiecka Sieć współpracy organizacji pozarządowych na rzecz ochrony klimatu!

Polnisch-deutsches Kooperationsnetzwerk von Nichtregierungsorganisationen für den Klimaschutz!

- zrzeszamy podmioty z polsko-niemieckiego pogranicza zaangażowane w aktywność społeczną, którym bliska jest współpraca i działalność z poszanowaniem ochrony środowiska,
- dzielimy się doświadczeniami, spostrzeżeniami i pomysłami. Pokazujemy aktywne organizacje, profesjonalne działania i dobre projekty, do których warto się przyłączyć,
- realizujemy projekt w ramach którego: dowiesz się jak rozwinąć swoją działalność i jak ją finansować, pozyskasz nowe pomysły, będziesz mógł promować swoją organizację a przede wszystkim poznasz wielu nowych ludzi i zdobędziesz ciekawe kontakty.
- Wir vereinigen die Einrichtungen aus dem deutsch-polnischen Grenzgebiet zur sozialen Tätigkeit, die mit der Zusammenarbeit und den Aktivitäten mit Achtung vor dem Umweltschutz vertraut sind.
- Wir werden unsere Erfahrungen, Einsichten und Ideen teilen. Wir werden aktive Organisationen, professionelle Aktivitäten und gute Projekte zeigen, die es wert sind, sich daran zu beteiligen.
- Wir entwickeln ein Projekt, in dem Sie erfahren, wie Sie Ihr Unternehmen entwickeln und finanzieren können, Sie gewinnen neue Ideen, Sie können für Ihre Organisation werben und vor allem werden Sie viele neue Leute kennen lernen und interessante Kontakte gewinnen.

Dlaczego warto być w sieci?

Warum lohnt es sich, im Netz zu sein?

1

Po pierwsze, bezcenna korzyść z sieciowania NGO i wynikającej z niej kooperacji - partnerstwa projektowe, działanie dla środowiska, nowe pomysły i kontakty oraz promocja członków Sieci.

Erstens: der unschätzbare Nutzen der Vernetzung von NGOs und die daraus resultierende Zusammenarbeit - Projektpartnerschaften, Maßnahmen für die Umwelt, neue Ideen und Kontakte sowie die Förderung von Netzwerkmitgliedern.

2

Po drugie, to nasza - trzeciego sektora - reprezentacja w dialogu z samorządem lokalnym.

Zweitens ist es unsere Vertretung im dritten Sektor im Dialog mit der lokalen Regierung.

3

Po trzecie, to szansa na zwiększanie profesjonalizmu naszych działań. Będziemy się na wzajem od siebie uczyć, by potem wspólnie wyznaczyć standardy.

Drittens ist es eine Chance, die Professionalität unserer Aktivitäten zu steigern. Wir werden voneinander lernen, um dann gemeinsam Maßstäbe zu setzen.

4

Po czwarte wreszcie, wszystkie powyższe będą przyczyniały się do tego, że obecność w Sieci będzie gwarantem wiarygodności dla biznesu, a dla organizacji z sieci możliwością na biznesowe partnerstwo.

Viertens und schließlich tragen alle oben genannten Punkte dazu bei, dass eine Präsenz im Netzwerk eine Garantie für die Glaubwürdigkeit der Geschäfte und für die Organisationen vom Netzwerk die Möglichkeit einer Geschäftspartnerschaft ist.

Co się dzieje w projekcie? / Was passiert im Projekt?

Piknik-targi NGO w Gubinie już w maju!

Picknick-NGO-Messe in Gubin im Mai!

To będzie piknik z różnymi prezentacjami tego co oferują nasze transgraniczne NGO. Prezentacje sportowe, muzyczne, degustacje zdrowej żywności i wiele więcej. Będziemy promować działalność organizacji pozarządowych, ale przede wszystkim zadbamy o przyjazny klimat i dobrą zabawę. Zapraszamy już teraz do zgłaszania się (jako wystawca) organizacje członkowskie. Zapewniamy bezpłatny namiot dla każdej organizacji wraz z wyposażeniem oraz energią elektryczną. Będziemy pomagać w organizacji stoiska oraz promocji tego co Państwo oferujecie. Więcej szczegółów u Partnerów projektu.

Es wird ein Picknick mit verschiedenen Präsentationen unserer grenzüberschreitenden NGOs sein. Sport- und Musikpräsentationen, Verkostungen von gesunden Lebensmitteln und vieles mehr. Wir werden die Aktivitäten von Nichtregierungsorganisationen fördern, aber vor allem werden wir für eine freundliche Atmosphäre und viel Spaß sorgen. Wir laden Mitgliedsorganisationen schon jetzt ein, sich als Aussteller zu bewerben. Wir bieten für jede Organisation ein kostenloses Zelt sowie Ausrüstung und Stromanschluss. Wir helfen Ihnen bei der Organisation des Standes und fördern Ihr Angebot. Weitere Details bei den Projektpartnern.

Święto Ochrony Klimatu przesunięte na wrzesień 2021

Klimaschutztag auf September 2021 verschoben

Ze względu na pandemię Koronawirus, zmianie uległ termin imprezy. Jej organizatorzy zaplanowali szereg atrakcji i dlatego zdecydowali, że ze względu na bezpieczeństwo uczestników oraz ryzyko niskiej frekwencji najlepszym rozwiązaniem będzie przesunięcie wydarzenia. Święto Ochrony Klimatu odbędzie się w sobotę (prawdopodobnie 04 września 2021) w Żarach (Kompleks Sportowo-Rekreacyjny Syrena). Podczas wydarzenia w bardzo szerokim ujęciu pokażemy działania, które możemy podejmować wspólnie na rzecz ochrony klimatu. To będzie okazja do wspólnego spotkania i lekcja edukacji, co możemy jeszcze zrobić dla klimatu. Zapraszamy do przyjazdu całymi rodzinami.

Podczas tego Święta odbędzie się szereg pokazów i warsztatów dotyczących m.in. oszczędzania wody i energii, recyklingu odpadów, tworzenia łąk kwietnych i zielonych ścian, zmniejszania ilości odpadów, ograniczania marnowania żywności. Będzie można skosztować zdrowych produktów leśnych czy też wziąć udział w akcjach sprzątania lasu i jego sadzenia lub warsztatach pszczelarskich i zielarskich. Zobaczyć pokaz mody recyklingowej, zwiedzić kilkadziesiąt stoisk wystawców. Na imprezie pojawią się też wystawy promujące działalność organizacji pozarządowych i przykłady godne naśladowania służące ochronie klimatu.

Ponad to zaplanowano pokazy filmów o klimacie oraz prezentację urządzeń związanych z Odnawialnymi Źródłami Energii.

Aufgrund der Coronavirus-Pandemie wurde das Datum des Ereignisses geändert. Die Organisatoren planten eine Reihe von Attraktionen und beschlossen daher, dass aufgrund der Sicherheit der Teilnehmer und des Risikos einer geringen Besucherzahl die beste Lösung in einer Verschiebung der Veranstaltung bestand. Das Fest des Klimaschutzes findet am Samstag (voraussichtlich dem 04. September 2021) in Żary (Sport- und Erholungskomplex Syrena) statt. Während der Veranstaltung werden wir in einem sehr weiten Sinne zeigen, was wir gemeinsam für den Klimaschutz tun können. Es wird eine Gelegenheit sein, zusammenzukommen und zu erfahren, was wir noch für das Klima tun können. Wir laden ganze Familien ein, zu kommen.

Während dieses Feiertags wird es eine Reihe von Vorführungen und Workshops zum Thema Wasser- und Energieeinsparung, Abfallrecycling, Anlegen von Blumenwiesen und grünen Mauern, Abfallreduzierung, Reduzierung von Lebensmittelabfällen geben. Sie können gesunde Waldprodukte kosten oder an Waldreinigungs- und Pflanzaktionen oder an Imkerei- und Kräuterworkshops teilnehmen. Sehen Sie sich die Recycling-Modenschau an, besuchen Sie die Stände dutzender Aussteller. Im Rahmen der Veranstaltung werden auch Ausstellungen zur Förderung der Aktivitäten von Nichtregierungsorganisationen und nachahmenswerte Beispiele für den Klimaschutz gezeigt.

Darüber hinaus werden Filme über Klima und die Präsentation von Geräten im Zusammenhang mit erneuerbaren Energiequellen gezeigt.

Pomysł na mural? *Eine Idee für ein Wandbild?*

W projekcie mamy do wykonania kilka murali edukacyjnych m.in. w Żarach, Strzelcach Krajeńskich i Letschin. Tematyka ujęta w projekcie graficznym murali, ma obejmować zachęcenie mieszkańców pogranicza brandenbursko-polskiego do lepszej dbałości o klimat. Szukamy pomysłów na treść, grafikę i hasła, które powinny się znaleźć na muralach. To mogą elementy związane ze zanieczyszczeniem powietrza, oszczędzaniem energii i wody, ale też treść obejmująca zdrowy tryb życia. Zachęcamy do zgłaszania pomysłów!

Das Projekt umfasst mehrere pädagogische Wandbilder, darunter in Żary, Strzelce Krajeńskie und Letschin. Das grafische Design der Wandbilder soll unter anderem die Bewohner der brandenburgisch-polnischen Grenze ermutigen, sich besser um das Klima zu kümmern. Wir suchen nach Ideen für Inhalte, Grafiken und Slogans, die auf den Wandbildern stehen sollten. Dabei kann es sich um Elemente handeln, die mit Luftverschmutzung, Energie- und Wassereinsparung zu tun haben, aber auch um Inhalte, zu denen ein gesunder Lebensstil gehört. Wir ermutigen Sie zur Einreichung von Ideen!

Kalendarz wydarzeń *Veranstaltungskalender*

Członkowie Sieci realizują regularnie różne projekty, spotkania, wydarzenia itp. Chcemy opracować KALENDARZ wydarzeń w którym pokażemy najciekawsze imprezy lokalne, które tworzą lub wspierają Stowarzyszenia, Fundacje i inne organizacje będące członkiem Sieci. Możemy się pochwalić tym co robimy i zaprosić wzajemnie do odwiedzenia organizowanego wydarzenia. Rozpoczynamy w projekcie prace nad opracowaniem kolejnej publikacji, dzięki której wspólnie dowiemy się, co się dzieje u członków Sieci. Po wydaniu Kalendarza będziemy mogli się wspólnie odwiedzać i pewnie też zobaczyć wiele interesujących działań. Zgłaszajcie Partnerom projektu, jakie projekty planujecie i jakie działania będziecie organizować w II połowie 2021 roku oraz w całym 2022 roku. Informację o tym umieścimy w Kalendarzu.

Die Mitglieder des Netzwerks führen regelmäßig verschiedene Projekte, Treffen, Veranstaltungen usw. durch. Wir wollen einen Veranstaltungs KALENDER entwickeln, in dem wir die interessantesten lokalen Veranstaltungen zeigen, die Vereinigungen, Stiftungen und andere Organisationen, die Mitglieder des Netzwerks sind, veranstalten oder unterstützen. Wir können uns rühmen, was wir tun, und uns gegenseitig einladen, die organisierte Veranstaltung zu besuchen. Im Rahmen des Projekts beginnen wir mit der Arbeit an der nächsten Publikation, dank der wir gemeinsam erfahren werden, was bei den Mitgliedern des Netzwerks geschieht. Nach der Herausgabe des Kalenders werden wir gemeinsam einen Besuch machen können und wahrscheinlich auch viele interessante Aktivitäten sehen. Berichten Sie Ihren Projektpartnern, welche Projekte Sie planen und welche Aktivitäten Sie in der zweiten Hälfte des Jahres 2021 und im Laufe des Jahres 2022 organisieren werden. Wir werden Sie darüber im Kalender informieren.

Strona internetowa projektu i newsletter to wiedza o projekcie

Die Projekt-Website und der Newsletter sind Wissen über das Projekt

Zachęcamy do regularnego odwiedzania strony internetowej naszej Sieci pod adresem www.bb-pl-ngo.eu Witryna stanowi główne źródło informacji o projekcie. Tutaj możemy dowiedzieć się, jakie organizacją są w Sieci i jak się z nimi skontaktować. Na stronie znajdziemy też wszelkie dokumenty i publika-

cje do pobrania, newsletter, aktualności oraz relację z wszystkich wydarzeń projektu. Wszystkie informacje są podane w języku polskim i niemieckim i są regularnie aktualizowane.

Wir empfehlen Ihnen, regelmäßig die Website unseres Netzwerks unter www.bb-pl-ngo.eu zu besuchen. Die Website ist die wichtigste Informationsquelle über das Projekt.

Hier können wir herausfinden, welche Organisationen dem Netzwerk angehören und wie man sie kontaktieren kann. Auf der Website finden Sie auch alle Dokumente und Publikationen zum Herunterladen, Newsletter, Nachrichten und Berichte über alle Projektveranstaltungen. Alle Informationen werden auf Polnisch und Deutsch gegeben und regelmäßig aktualisiert.

Wyjazdy studyjne w przyszłym roku *Studienreisen im nächsten Jahr*

W 2021 roku planowana jest organizacja dwóch wyjazdów studyjnych (w Polsce i Niemczech), które będą formą wymiany polsko-niemieckich doświadczeń w zakresie działań, jakie możemy podejmować na rzecz ochrony klimatu. W programie wyjazdów znajdą się m.in. odwiedziny ogrodu ekologicznego i zwiedzanie Centrum Przyrodniczego. Partnerzy projektu ustalają aktualnie wstępną koncepcję tras. Pod koniec roku będą znane szczegóły i wtedy też, będzie możliwość zapisania się na poszczególne wycieczki do czego już teraz zachęcamy.

Für das Jahr 2021 sind zwei Studienreisen (in Polen und Deutschland) geplant, die eine Form des polnisch-deutschen Erfahrungsaustauschs über mögliche Maßnahmen zum Klimaschutz darstellen sollen.

Auf dem Programm der Ausflüge steht u.a. ein Besuch des ökologischen Gartens und ein Besuch des Naturzentrums. Die Projektpartner erarbeiten derzeit ein vorläufiges Routenkonzept. Am Ende des Jahres werden die Einzelheiten bekannt sein, und dann wird es die Möglichkeit geben, sich für individuelle Touren anzumelden, wozu wir Sie jetzt ermutigen.

Warsztaty dla uczniów szkół i seniorów w przygotowaniu

Workshops für Schüler und Senioren in Vorbereitung

Pod koniec 2020 roku planowane jest rozpoczęcie cyklu sześciu warsztatów dla uczniów szkół i seniorów, które będą obejmować tematykę zachowania dziedzictwa naturalnego, ochrony klimatu, alternatywnych źródeł energii, zmniejszania ilości odpadów oraz śmieci, oszczędnego korzystania z zasobów oraz recykling.

Warsztaty odbędą się po polskiej stronie dwukrotnie, a po niemieckiej czterokrotnie.

Ende 2020 soll eine Serie von sechs Workshops für Schulkinder und Senioren gestartet werden, die Themen wie Denkmalschutz, Klimaschutz, alternative Energiequellen, Abfall- und Müllreduzierung, Ressourceneffizienz und Recycling behandeln.

Die Workshops finden zweimal auf der polnischen und viermal auf der deutschen Seite statt.

Wnioski do pakietu zaleceń klimatycznych *Schlussfolgerungen zum Klimawandel-Paket*

Zachęcamy do składania propozycji i pomysłów jakie działania możemy ująć w dokumencie pod nazwą PAKIET ZALECEŃ KLIMATYCZNYCH dla polsko-niemieckiego pogranicza. Chcemy w ten sposób podpowiedzieć władzom lokalnym, innym organizacjom pozarządowym a przede wszystkim mieszkańcom pogranicza, co możemy wspólnie robić dla klimatu w perspektywie najbliższych kilku lat. Chcemy, aby przedstawione pomysły stanowiły dla nas wyzwanie, które będziemy realizować z czystą przyjemnością.

Wir ermutigen Sie, Vorschläge und Ideen einzureichen, welche Aktivitäten in das Dokument mit dem Titel KLIMA-EMPFEHLUNGSPAKET für das polnisch-deutsche Grenzgebiet aufgenommen werden können. Auf diese Weise wollen wir den lokalen Behörden, anderen NGOs und vor allem den Bewohnern des Grenzgebietes sagen, was wir in den nächsten Jahren gemeinsam für das Klima tun können. Wir wollen, dass die vorgestellten Ideen für uns eine Herausforderung sind, die wir mit Freude umsetzen werden.

Członkowie sieci / Netzwerk-Mitglieder

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Bory Dolnośląskie

(Verein Lokale Aktionsgruppe Bory Dolnośląskie)

ul. Żeromskiego 25, 68-120 Iłowa
www.bory.org.pl
www.facebook.com/borydolnoslaskie
Tel.: +48 607 186 937

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Bory Dolnośląskie powstało w celu stymulowania rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Terenem działania Stowarzyszenia jest obszar dziesięciu gmin takich jak gmina Żagań, Żary, Małomice, Iłowa, Wymiarki, Gozdnicza, Przewóz, Pieńsk, Węgliniec i Osiecznica. Członkiem Stowarzyszenia są gminy, przedsiębiorcy, organizacja pozarządowe oraz mieszkańcy regionu. Głównym celem organizacji jest finansowe wsparcie inicjatyw podejmowanych zarówno przez mieszkańców, organizacje pozarządowe, lokalne podmioty gospodarcze jak i władze samorządowe. Podstawowym dokumentem określającym kierunek rozwoju regionu jest Lokalna Strategia Rozwoju, natomiast głównym źródłem finansowania działalności Stowarzyszenia jest Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich - Europa inwestująca w obszary wiejskie. W Polsce wdrażany w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Bory Dolnośląskie wurde gegründet, um die von der Gemeinschaft geleitete lokale Entwicklung zu stimulieren. Der Tätigkeitsbereich des Vereins umfasst das Gebiet von zehn Gemeinden wie Żagań, Żary, Małomice, Iłowa, Wymiarki, Gozdnicza, Przewóz, Pieńsk, Węgliniec und Osiecznica. Mitglieder der Vereinigung sind Gemeinden, Geschäftsleute, NGOs und Bewohner der Region. Das Hauptziel der Organisation ist die finanzielle Unterstützung von Initiativen, die von den Einwohnern, Nichtregierungsorganisationen, lokalen Wirtschaftssubjekten und lokalen Behörden unternommen werden. Das grundlegende Dokument, das die Richtung der Entwicklung der Region definiert, ist die lokale Entwicklungsstrategie, während die Hauptfinanzierungsquelle für die Aktivitäten der Vereinigung der Europäische Landwirtschaftsfonds für Ländliche Entwicklung ist Europa, das in ländliche Gebiete investiert. In Polen wird es im Rahmen des Programms zur Entwicklung der Ländlichen Gebiete 2014-2020 umgesetzt.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Lubuska”

(Verein Lokale Aktionsgruppe „Brama Lubuska”)

Wałowa 1, 66-200 Świebodzin
www.lgddzn.pl
Tel.: +48 68/475 46 23,
+48 501 244 828

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania - Brama Lubuska zostało powołane w dniu 14 września 2007 r. zawiązując partnerstwo sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. Swoim obszarem obejmuje 15 gmin z trzech powiatów woj. lubuskiego.

Nasze cele to:

1. Wszechstronne działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich
2. Aktywizowanie ludności wiejskiej i małych miast
3. Realizacja działań w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju
4. Promocja środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturalnych, rozwój turystyki i jej szeroka popularyzacja.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Lubuska” wurde am 14. September 2007 durch die Gründung einer Partnerschaft des sozialen, wirtschaftlichen und öffentlichen Sektors gegründet. Sein Gebiet umfasst 15 Gemeinden aus drei Kreisen der Lebuser Woiwodschaft.

Unsere Ziele sind:

1. Umfassende Aktion für nachhaltige ländliche Entwicklung
2. Aktivierung der Landbevölkerung und der Kleinstädte
3. Umsetzung von Maßnahmen im Rahmen der Lokalen Entwicklungsstrategie
4. Förderung der natürlichen Umwelt, der Landschaft und der historischen und kulturellen Ressourcen, Entwicklung des Tourismus und seine breite Popularisierung.

Ausführliche Informationen über unsere Aktivitäten finden Sie auf der Website www.bramalubuska.pl.

Dobiegniewska Fundacja Rozwoju

(Dobiegniewer Entwicklungsstiftung)

ul. Gorzowska 5, 66-520 Dobiegniew
E-mail: gacki-zbigniew@wp.pl
Tel.: +48 572 811 616

Dobiegniewska Fundacja Rozwoju działa od września 2017 roku. Głównymi celami Fundacji jest działanie na rzecz: promocji zatrudnienia i aktywizacji osób pozostających bez pracy i zagrożonych bezrobociem, działalność na rzecz integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zakładanie, organizacja i prowadzenie przedsiębiorstw ekonomii społecznej.

Fundacja na dzień dzisiejszy zatrudnia 8 pracowników, którzy zajmują się: opieką nad dziećmi i młodzieżą w ramach szkolnego programu dowozu dzieci do szkół, opieką nad dziećmi przy dowozie do Ośrodka Szkolno-Wychowawczego i opieką dzienną nad osobami starszymi. Wiele z tych osób nie jest samodzielne i nie potrafi sobie poradzić w życiu codziennym (sprzątanie, gotowanie, towarzyszenie i dbałość o higienę osobistą). Odrębnie świadczymy też mobilne usługi fryzjerskie utrzymania czystości w obiektach użyteczności publicznej, zieleni oraz zimowe utrzymanie na terenie miast i wsi.

Fundacja w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020 uczestniczyła w projekcie LOWES i obecnie realizuje jego drugą edycję.

Dobiegniewska Fundacja Rozwoju ist seit September 2017 tätig. Die Hauptziele der Stiftung sind die Förderung der Beschäftigung und die Aktivierung arbeitsloser und von Arbeitslosigkeit bedrohter Menschen, die Förderung der beruflichen und sozialen Integration von Menschen, die von sozialer Ausgrenzung bedroht sind, sowie die Gründung, Organisation und Führung sozialwirtschaftlicher Unternehmen.

Die Stiftung beschäftigt derzeit 8 Mitarbeiter, die sich um Kinder und Jugendliche im Rahmen des Schultransportprogramms, um die Betreuung von Kindern während des Transports zum Schul- und Ausbildungszentrum und um die Tagesbetreuung älterer Menschen kümmern. Viele dieser Menschen sind nicht unabhängig und können den Alltag nicht bewältigen (Putzen, Kochen, Begleiten und Kümmern um die persönliche Hygiene). Wir bieten auch mobile Friseurdienste, Reinigungsdienste in öffentlichen Einrichtungen, Grünflächenpflege und Winterdienst in Städten und Dörfern an. Die Stiftung beteiligte sich am LOWES-Projekt im Rahmen des regionalen Operationsprogramms 2020 für die Lebuser Region und führt derzeit dessen zweite Auflage durch.

Fundacja Rozwoju Ekologicznego i Ochrony Środowiska „Eko-Lubusz”

(Stiftung für ökologische Entwicklung und Umweltschutz „Eko-Lubusz”)

ul. Czerwonego Krzyża 4 lok. 13
68-200 Żary
www.facebook.com/EkoLubusz
Tel. +48 669 641 336

Fundację Rozwoju Ekologicznego i Ochrony Środowiska Eko - Lubusz tworzą ludzie działający zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Wspieramy działania sprzyjające poprawie stanu środowiska naturalnego, ochronie bioróżnorodności i edukację ekologiczną.

Działając w różnych obszarach i korzystając z dorobku wielu specjalistów, szukamy wspólnych rozwiązań dla naszych wspólnych problemów. Kluczowym narzędziem w realizacji naszego celu jest edukacja. Programy edukacyjne prowadzone przez EKO LUBUSZ wraz z Lubuskim Alarmem Smogowym zakładają następujące tematy zajęć: „Od przedszkola do seniora - Duszący problem niskiej emisji”, „Niebajka o Smogu” to kampanie edukacyjne skupione na problemie zanieczyszczonego powietrza i promowaniu postawy osobistej odpowiedzialności za stan powietrza jakim oddychamy oraz uświadamiająca najważniejsze zagrożenia i wyzwania związane ze stanem środowiska naturalnego w Żarach.

Bezpośrednimi ODBIORCAMI akcji są dzieci i młodzież z placówek, przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyłączeniem szkół policealnych).

Pośrednimi odbiorcami są wszyscy mieszkańcy Powiatu Żarskiego, w tym przede wszystkim – nauczyciele i opiekunowie, rodziny oraz sąsiedzi bezpośrednich odbiorców zadania, a także uczestnicy otwartych imprez edukacyjnych będących częścią kampanii.

Die Stiftung für ökologische Entwicklung und Umweltschutz Eko-Lubusz besteht aus Menschen, die nach dem Prinzip der nachhaltigen Entwicklung handeln. Wir unterstützen Aktivitäten, die zur Verbesserung der natürlichen Umwelt, zum Schutz der biologischen Vielfalt und zur Umwelterziehung beitragen.

Wir sind in verschiedenen Bereichen tätig und nutzen die Leistungen vieler Spezialisten. Wir suchen nach gemeinsamen Lösungen für unsere gemeinsamen Probleme. Bildung ist ein Schlüsselinstrument, um unser Ziel zu erreichen. Bildungsprogramme, die von EKO LUBUSZ zusammen mit Lubuski Alarm Smogowy durchgeführt werden, nehmen folgende Themen des Unterrichts auf: „Vom Kindergarten zum Senioren - Das erstickende Problem niedriger Emissionen”, „Niebajka o Smogu” („Nicht-Märchen”) sind Aufklärungskampagnen, die sich mit dem Problem der Luftverschmutzung befassen und die Haltung der persönlichen Verantwortung für den Zustand der Luft, die wir atmen, fördern und das Bewusstsein für die wichtigsten Bedrohungen und Herausforderungen im Zusammenhang mit dem Zustand der natürlichen Umwelt in Żary schärfen.

Direkte EMPFÄNGER der Kampagne sind Kinder und Jugendliche aus Einrichtungen, Kindergärten, Grundschulen, Mittelschulen und Gymnasien (ausgenommen postsekundäre Schulen).

Indirekte Empfänger sind alle Bewohner des Kreises Żary (Sorau), darunter vor allem Lehrer und Erziehungsberechtigte, Familien und Nachbarn der direkten Empfänger der Aufgabe sowie Teilnehmer an offenen Bildungsveranstaltungen, die Teil der Kampagne sind.

Fundacja Animacja Kobiet (Stiftung Frauenanimation)

ul. Husarska 2, 66-400 Gorzów Wlkpolski
www.facebook.com/FundacjaAnimacjiKobiet
Tel. +48 530 992 809

Fundacja powstała z myślą o rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i dzieci. Działamy na rzecz równości kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach życia, w sferze prywatnej i publicznej, wspieramy twórczość kobiet. Wspieramy rodzinę, jako podstawową komórkę społeczną w zakresie bu-

dowania zdrowych więzi w rodzinie oraz wychowywaniu dzieci. Prowadzimy działalność edukacyjną, informacyjną, profilaktyczną, doradczą, szkoleniową, kulturalną, opiekuńczą, wychowawczą i terapeutyczną skierowaną do Rodziny. Staramy się przeciwdziałać patologiom społecznym.

Co roku otrzymujemy wsparcie finansowe ze środków Urzędu Miasta Gorzowa Wlkp. oraz z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej na działania ukierunkowane na przeciwdziałanie patologiom społecznym.

Co roku w wakacje organizujemy kilkudniowe spotkania dzieci i młodzieży z Polski i Niemiec. Podczas tych kilku dni zachęcamy dzieci do zacieśnianie więzi między dziećmi i młodzieżą z poza obszarów Polski, poznawania własnej i obcej kultury oraz pokazujemy jak można gospodarować swoim wolnym czasem poprzez zajęcia recyklingowe, plastyczne, muzyczne itp.

Na przestrzeni kilku lat działalności zrealizowaliśmy m.in. poniższe projekty:

1. „Wiatr w żagle”, „Czas na Gorzów”, „Czas na zabawę” (integracja dzieci i młodzieży z Polski i Niemiec)
2. „Śmiech to zdrowie” (zacieśnienie więzi między Polakami a Niemcami m.in. poprzez rekreacyjną formę projektu)
3. „Kompetentni dorośli – kompetentne dzieci”, „Dzieciocy potencjał – wzmacnijmy go” (zdobycie wiedzy, narzędzi i umiejętności jak pomóc dziecku w rozwiązywaniu problemów z jakimi się boryka na co dzień)
4. „Mądrzy dorośli – silne dzieci”, „Dzieci to przyszłość – zadbajmy o nią” (wsparcie działań edukacyjnych i profilaktycznych dla rodziców w zakresie wychowania dzieci)
5. „Jestem ok – taki jaki jestem?”, „Ja – dziecko znaczy kto?” (rozwiniecie u dzieci i młodzieży umiejętności radzenia sobie z różnymi trudnymi sytuacjami i problemami)
6. „Możemy pracować” (wsparcie dla osób bezrobotnych i niepełnosprawnych w nabywaniu nowych kwalifikacji i usamodzielnienia społecznego i zawodowego).

Die Stiftung wurde mit Blick auf die Familie gegründet, mit besonderem Schwerpunkt auf Frauen und Kindern. Wir setzen uns für die Gleichstellung von Frauen und Männern in allen Lebensbereichen im privaten und öffentlichen Bereich ein und unterstützen die Kreativität von Frauen. Wir unterstützen die Familie als grundlegende soziale Einheit beim Aufbau gesunder Bindungen in der Familie und bei der Kindererziehung. Wir führen erzieherische, informative, präventive, beratende, ausbildende, kulturelle, fürsorgliche, erzieherische und therapeutische Aktivitäten durch, die auf die Familie ausgerichtet sind. Wir versuchen, sozialen Pathologien entgegenzuwirken.

Jedes Jahr erhalten wir vom Rathaus von Gorzów Wielkopolski und dem Regionalen Zentrum für Sozialpolitik finanzielle Unterstützung für Aktivitäten, die darauf abzielen, sozialen Pathologien entgegenzuwirken.

Jedes Jahr während der Ferien organisieren wir mehrtägige Treffen von Kindern und Jugendlichen aus Polen und Deutschland. Während dieser wenigen Tage ermutigen wir die Kinder, die Bindungen zwischen Kindern und Jugendlichen von außerhalb Polens zu stärken, ihre eigene und fremde Kultur kennen zu lernen und zu zeigen, wie sie ihre Freizeit durch Recycling-Aktivitäten, Kunst, Musik usw. gestalten können.

Im Laufe unserer mehrjährigen Tätigkeit haben wir u.a. die folgenden Projekte durchgeführt:

1. „Wind in den Segeln”, „Zeit für Gorzów”, „Zeit für Spaß” (Integration von Kindern und Jugendlichen aus Polen und Deutschland)
2. „Lachen ist Gesundheit” (Stärkung der Bindungen zwischen Polen und Deutschen u.a. durch die Erholungsform des Projekts)
3. „Kompetente Erwachsene - kompetente Kinder”, „Kindheitspotential - stärken wir es” (Erwerb von Wissen, Werkzeugen und Fähigkeiten, wie man einem Kind helfen kann, Probleme zu lösen, mit denen es täglich konfrontiert ist)
4. „Kluge Erwachsene - starke Kinder”, „Kinder sind die Zukunft - kümmern wir uns darum” (Unterstützung von erzieherischen und präventiven Aktivitäten für Eltern im Bereich der Kindererziehung)
5. „Bin ich ok, wie bin ich?” „Ich-Kind heißt wer?” (Entwicklung der Fähigkeit von Kindern und Jugendlichen, mit verschiedenen schwierigen Situationen und Problemen umzugehen)
6. „Wir können arbeiten” (Unterstützung für Arbeitslose und Behinderte beim Erwerb neuer Qualifikationen und sozialer und beruflicher Unabhängigkeit).

Fundacja Wzajemnej Pomocy „Arka” (Stiftung für Gegenseitige Hilfe „Arka”)

arka

Krzywa 1, 66-010 Krzywa
www.fundacja.wparka.pl
Tel.: +48 68/324 28 71, +48 517 920 376

Fundacja Wzajemnej Pomocy Arka jest organizacją pożytku publicznego, której misja nawiązuje do biblijnej ARKI, dając schronienie tym co wybrali mylną drogę. Strategia to: „Dawanie wędki i uczenia łowienia samemu ryb”. Naszym celem jest pomoc społeczna osobom w trudnej sytuacji życiowej. Tworzymy lokalną sieć wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zapewniamy schronienie, tworzymy bazy domów dziecka i samotnych matek, młodzieżowych schronisk, schronisk samopomocowych wsparcia, schronisk z usługami opiekuńczymi, domy pomocy i dziennego pobytu dla seniorów, niepełnosprawnych, domów socjalnych, noclegowni i jadłodajni.

Stworzyliśmy też 3 schroniska w Krzywej, Zielonej Górze i Bogatyni. Ośrodki te funkcjonują jak wspólnotowe wielopokoleniowe domy rodzinne, gdzie każdy bezdomny, zagrożony wykluczeniem społecznym, który akceptuje regulamin, znajdzie swoje miejsce. W ramach prowadzonej terapii zajęciowej, przyjęte budynki w stanie ruiny, mieszkańcy wyremontowali sami na schroniska, jednocześnie biorąc czynny udział w wielu inicjatywach i programach z lokalną społecznością.

Najważniejsze zrealizowane projekty:

1. **„Przez Aktywność do Sprawności”** (konsultacje w zakresie terapii uzależnień, organizacja warsztatów kulinarnych, budowa i instalacja szopki bożonarodzeniowej, warsztaty nt. przedsiębiorczości społecznej i wolontariatu). Efektem jest wzmocnienie psychiczne mieszkańców naszych Schronisk w walce z nałogiem. Poprzez organizację szopki bożonarodzeniowej pokazanie mieszkańcom, że ludzie bezdomni są pożyteczną częścią społeczeństwa, a im samym danie możliwości podniesienia swojej samooceny. Zdobywanie wiedzy nt. zdrowego żywienia, możliwość wspólnego gotowania, zawiązywania więzi międzyludzkich.
2. **„Integracja społeczno-zawodowa szansą na przyszłość dla 50 mieszkańców województwa lubuskiego, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym”** (spotkania z doradcą zawodowym, warsztaty z psychologiem, zatrudnienie subsydiowane). Wynikiem tego projektu było zdobycie przez podopiecznych tożsamości osobistej i zawodowej. Podczas trzymiesięcznego zatrudnienia zdobyli podstawowe kwalifikacje zawodowe zgodnie z ich preferencjami.
3. **„Tu mieszkam tu zmieniam”** (budowa altanki ogrodowej i organizacji terenu zielonego). Uczestnicy mieli możliwość nabyć umiejętności budowy altany, zadbania o swoje otoczenie i stworzenie zielonej enklawy, w której można organizować spotkania integracyjne z najbliższym otoczeniem.
4. **„Bezpieczeństwo publiczne oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym”** (organizacja wyjazdów integracyjnych z udziałem żywych zwierząt do szkół, przedszkoli i domów opieki społecznej, warsztaty terapeutyczne i kulinarne z zakresu zdrowego żywienia).

Fundacja Wzajemnej Pomocy Arka ist eine gemeinnützige Organisation, deren Mission mit der biblischen ARCHE zusammenhängt und diejenigen schützt, die falsche Wege gewählt haben. Die Strategie lautet: „Die Rute geben und beibringen, selbst zu fischen”. Unser Ziel ist es, Menschen in schwierigen Lebenssituationen zu helfen. Wir schaffen ein lokales Unterstützungsnetzwerk für Menschen, die von sozialer Ausgrenzung bedroht sind, bieten Unterkünfte, erstellen Datenbanken von Waisenhäusern und alleinerziehenden Müttern, Jugendunterkünften, Selbsthilfeunterkünften, Unterkünften mit Pflegediensten, Pflegeheimen und Tagesheimen für Senioren, Behinderte, Sozialheime, Nachtunterkünfte und Speiselokale.

Wir schufen auch 3 Herbergen in Krzywa, Zielona Góra und Bogatynia. Diese Zentren funktionieren als gemeinschaftliche Mehrgenerationen-Familienhäuser, in denen jeder wohnungslos, von sozialer Ausgrenzung bedrohte Mensch, der die Hausordnung akzeptiert, seinen Platz findet. Im Rahmen der Beschäftigungstherapie renovierten die Bewohnerinnen und Bewohner die übernommenen, in Ruinenzustand befindlichen Gebäude selbst als Schutzräume und beteiligten sich gleichzeitig aktiv an vielen Initiativen und Programmen mit der lokalen Gemeinschaft.

Die wichtigsten umgesetzten Projekte:

1. **„Durch Aktivität zur Leistungsfähigkeit”** (Beratung zur Suchttherapie, Organisation von Kochworkshops, Bau und Installation einer Weihnachtskrippe, Workshops zu sozialem Unternehmertum und Freiwilligenarbeit). Der Effekt ist eine mentale Stärkung der Bewohner unserer Unterkünfte im Kampf gegen die Sucht. Indem wir eine Weihnachtskrippe organisieren, zeigen wir den Bewohnern, dass Obdachlose ein nützlicher Teil der Gesellschaft sind, und ihnen die Möglichkeit geben, ihr Selbstwertgefühl zu steigern. Kenntnisse über gesunde Ernährung, die Möglichkeit des gemeinsamen Kochens und der Aufbau zwischenmenschlicher Beziehungen.
2. **„Soziale und berufliche Integration als Chance für die Zukunft für 50 Einwohner der Lebuser Woiwodschaft, die von Armut oder sozialer Ausgrenzung bedroht sind”** (Treffen mit einem Berufsberater, Workshops mit einem Psychologen, subventionierte Beschäftigung). Das Ergebnis dieses Projekts war der Erwerb der persönlichen und beruflichen Identität durch die Schützlinge. Während einer dreimonatigen Beschäftigung erhielten sie eine

berufliche Grundqualifikation gemäß ihren Präferenzen.

3. **„Hier wohne ich und hier ändere ich”** (Gartenpavillonbau und Grünanlagenorganisation). Die Teilnehmer hatten die Gelegenheit, sich die Fähigkeiten anzueignen, einen Pavillon zu bauen, sich um ihre Umgebung zu kümmern und eine grüne Enklave zu schaffen, in der sie Integrationstreffen mit ihrer unmittelbaren Umgebung organisieren können.

4. **„Öffentliche Sicherheit und Bekämpfung sozialer Pathologien”** (Organisation von Integrationsreisen mit lebenden Tieren zu Schulen, Kindergärten und Sozialheimen, therapeutische und kulinarische Workshops im Bereich gesunde Ernährung).

Imkerverein Letschin und Umgebung e.V.

Am Baggersee 6, 15328 Golzow
www.imkerverein-letschin.de
Tel.: +49 (0) 33 472 50 743

Związek pszczelarzy Imkerverein Letschin und Umgebung e. V. został założony w lipcu 1863 roku. Stowarzyszenie ma swoją siedzibę w Letschin i obejmuje północno-wschodnią część Oderbruch (Kotliny Freienwaldzkiej). Działalność stowarzyszenia związana jest ze wspieraniem i rozwojem pszczelarstwa, w szczególności jest to: wspieranie współczesnego pszczelarstwa poprzez transfer wiedzy i wymianę doświadczeń, udzielanie członkom porad eksperckich, wspieranie pracy hodowlanej w celu utrzymania łagodnej, łatwo sterowalnej pszczoły, wywieranie wpływu na utrzymanie zdrowia pszczoł, w tym na ochronę pszczoł, pielęgnowanie i zachowanie lokalnej przyrody i dziedzictwa kulturowego pszczelarstwa, wspieranie pracy z młodzieżą i dziećmi w odniesieniu do wyżej wymienionych zadań oraz prezentowanie celów opinii publicznej.

Der Imkerverein Letschin und Umgebung e. V. wurde im Juli 1863 gegründet. Der Verein hat seinen Sitz in Letschin und erstreckt sich auf das nordöstliche Gebiet des Oderbruchs.

Die Vereinstätigkeiten beziehen sich auf die Förderung und die Entwicklung der Imkerei, insbesondere: die Förderung einer zeitgemäßen Imkerei durch Wissensvermittlung und Erfahrungsaustausch, die fachliche Beratung der Mitglieder, die Förderung der Zuchtarbeit zum Erhalt einer sanften, gut lenkbaren Biene, die Einflussnahme zur Erhaltung der Bienengesundheit einschließlich des Schutzes der Bienen, der Pflege und Erhaltung der heimischen Natur sowie des kulturellen Erbes der Imkerei, die Unterstützung der Arbeit mit Jugendlichen und Kindern unter dem Gesichtspunkt der zuvor genannten Aufgaben und die Vertretung der Ziele in der Öffentlichkeit.

Dorfentwicklungsverein „Malnowe” e.V.

Bruchweg 2, 15326 Lebus OT Mallnow
Tel. +49 (0) 336 02 436

Stowarzyszenie zostało założone 26.02.1996 roku.

Zadania stowarzyszenia polegają na rozwoju i promocji życia społeczności wiejskiej, odrodzeniu tradycyjnych zwyczajów i obyczajów oraz zachowaniu dziedzictwa historycznego, pielęgnowaniu i kształtowaniu krajobrazu i przyrody, zaangażowaniu wielu obywateli w zachowanie i upiększanie wizerunku wsi, odpowiedzialności za słabszych społecznie, niepełnosprawnych, starszych obywateli i młodzież, a także planowaniu wydarzeń w życiu społeczności wiejskiej.

Stowarzyszenie promuje i wspiera projekty „Allee der Jahresbäume” (Aleja drzew jednorocznych) i „Haustiergarten Mallnow” (Ogród dla zwierząt domowych Mallnow). Każdego roku organizowane są spacery Adonisröschen, dzień drzewa, święto wielkanocne i imprezy dla dzieci.

Gegründet wurde der Verein am 26.02.1996.

Die Aufgaben des Vereins bestehen in der Entwicklung und Förderung des dörflichen Gemeinschaftslebens, der Wiederbelebung traditioneller Sitten und Bräuche sowie Bewahrung des geschichtlichen Erbes, die Pflege und Gestaltung des Landschafts- und Naturgebietes, die Einbeziehung vieler Bürger in die Erhaltung und Verschönerung des Dorfbildes, die Verantwortung für sozial Schwächere, Behinderte, ältere Bürger und Jugendliche sowie der Planung von Veranstaltung im dorfgemeinschaftlichen Zusammenlebens.

Der Verein fördert und unterstützt die Projekte „Allee der Jahresbäume” und „Haustiergarten Mallnow”. Jährlich werden Adonisröschen-Wanderungen, der Tag des Baumes, ein Osterfest und Kinderfeste organisiert.

Warto wiedzieć / Es lohnt sich zu wissen ABC dla NGO / ABC für NGOs

Informacja Publiczna

Öffentliche Information

W ustawie o pożytku znajdują się przepisy dotyczące udzielania informacji publicznej przez organizacje pozarządowe, wykonujące zadania publiczne lub dysponujące majątkiem publicznym (czyli np. korzystające z dotacji samorządowych). Organizacje te są obowiązane udostępniać informacje publiczne na co najmniej jeden z wskazanych w ustawie sposobów:

- w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) na zasadach, o których mowa w ustawie o dostępie do informacji publicznej,
- na stronie internetowej organizacji/podmiotu wymienionego w art. 3 ust. 3 ustawy o pożytku,
- na wniosek, na zasadach określonych w ustawie o dostępie do informacji publicznej.

Nowe przepisy mają ułatwić organizacjom spełnienie wymogów określonych w ustawie o dostępie do informacji publicznej i wywiązanie się z obowiązku udostępniania informacji publicznej z uwzględnieniem specyfiki działalności organizacji i bez konieczności ponoszenia kosztów prowadzenia strony w BIP.

W ustawie o pożytku nie sprecyzowano, jakie informacje powinny upubliczniać organizacje. Ustawa o pożytku odsyła tu do ustawy o dostępie do informacji publicznej – należy się kierować jej zapisami. Upubliczniać należy m.in.:

- status prawny lub formę prawną (np. stowarzyszenie),
- przedmiot działalności i kompetencje (np. cele, sposoby ich realizacji ze statutu),
- organy i osoby sprawujące w nich funkcje, informacje o ich kompetencjach (np. opis ze statutu, a najlepiej cały statut),
- strukturę własnościową,
- majątek, którym dysponuje organizacja (w tym majątek pochodzący ze źródeł publicznych, np. dotacji),
- zasady działania (w tym m.in. sposób przyjmowania i załatwiania spraw, stan przyjmowanych spraw, kolejność ich rozpatrywania, prowadzone rejestry, ewidencje i archiwa oraz sposoby i zasady udostępniania danych w nich zawartych).

Das Gemeinnützigkeitsgesetz enthält Bestimmungen über die Bereitstellung öffentlicher Informationen durch Nichtregierungsorganisationen, die öffentliche Aufgaben erfüllen oder über öffentliches Vermögen verfügen (d.h. in den Genuss von Subventionen der Kommunalverwaltung kommen). Diese Organisationen sind verpflichtet, öffentliche Informationen auf mindestens eine der drei im Gesetz genannten Arten bereitzustellen:

- in Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) [Bulletin für Öffentliche Information] zu den im Gesetz über den Zugang zu öffentlichen Informationen genannten Grundsätzen,
- auf der Website der Organisation / des im Art. 3 des Gemeinnützigkeitsgesetz genannten Trägers,
- auf Anfrage zu den im Gesetz über den Zugang zu öffentlichen Informationen festgelegten Grundsätzen.

Die neuen Bestimmungen sollen Organisationen dabei unterstützen, die im Gesetz über den Zugang zu öffentlichen Informationen festgelegten Anforderungen zu erfüllen und die Verpflichtung zur Bereitstellung öffentlicher Informationen unter Berücksichtigung der Besonderheiten der Aktivitäten der Organisation einzuhalten, ohne die Kosten für den Betrieb einer Website in BIP tragen zu müssen.

Das Gemeinnützigkeitsgesetz legt nicht fest, welche Informationen von Organisationen veröffentlicht werden sollen. Das Gemeinnützigkeitsgesetz bezieht sich hier auf das Gesetz über den Zugang zu öffentlichen Informationen - seine Bestimmungen sollten befolgt werden. Es sollte u.a. publik gemacht werden:

- Rechtsstatus oder Rechtsform (z. B. Verein),
- Gegenstand des Unternehmens und Kompetenzen (z.B. Ziele, Methoden ihrer Umsetzung von der Satzung her),
- die Organe und Personen, die in ihnen Funktionen ausüben, Informationen über ihre Zuständigkeiten (z.B. eine Beschreibung aus der Satzung oder am besten die gesamte Satzung),
- Eigentumsstruktur,
- Vermögenswerte, die der Organisation zur Verfügung stehen (einschließlich Vermögenswerte aus öffentlichen Quellen, z.B. Zuschüsse),
- Funktionsprinzipien (einschließlich u.a. der Art und Weise der Annahme und Abwicklung von Angelegenheiten, der Zustand der zu bearbeitenden Angelegenheiten, die Reihenfolge, in der sie zu bearbeiten sind,

geführte Register, Verzeichnisse und Archive sowie die Art und Weise sowie Regeln, wie die darin enthaltenen Daten bereitgestellt werden).

Polityka rachunkowości

Rechnungslegungsgrundsätze

Ustawa o rachunkowości narzuca na stowarzyszenia obowiązek opracowania „polityki rachunkowości”, czyli zasad finansowych, według których prowadzone są księgi rachunkowe.

Może je sporządzić np. księgowy/księgowa, a zaakceptować zarząd. Zasady opisane w polityce rachunkowości określają m.in.:

- plan kont,
- sposób przechowywania i archiwizacji dokumentacji finansowej,
- sposób amortyzowania środków trwałych,
- informacje o sposobie księgowania kosztów przynależących do roku poprzedniego, a realizowanych w roku następnym.

Elementem polityki rachunkowości jest obieg dokumentów, czyli opis m.in. tego, kto jest uprawniony do wystawiania rachunków, podpisywania umów, stwierdzania prawidłowości poniesionych kosztów, dekretowania.

Warto pamiętać o obowiązkowej „ewidencji środków trwałych”, czyli spisie przedmiotów, które organizacja nabywa. W spisie umieszczamy to, co jest wyposażeniem znacznej wartości, używanym dłużej niż rok. Oszczędzić możemy sobie trudu amortyzowania, czyli ujmowania w kosztach, w kolejnych latach, „kawałków” wartości zakupionego środka trwałego (ta oszczędność obowiązuje obecnie aż do 10 tys. zł). Jeśli organizacja korzysta z ewidencji uproszczonej, nie musi mieć

polityki rachunkowości, musi jednak opracować zasady prowadzenia ewidencji.

Das Rechnungslegungsgesetz verpflichtet die Vereine zur Entwicklung der

„Rechnungslegungsgrundsätze“, d.h. der Finanzgrundsätze, nach denen die Rechnungslegungsbücher geführt werden. Sie können beispielsweise von einem Buchhalter/einer Buchhalterin erstellt und vom Vorstand akzeptiert werden. Die in den Rechnungslegungsgrundsätzen beschriebenen Grundsätze legen unter anderem fest:

- Kontenplan,
- Methode zur Speicherung und Archivierung der Finanzdokumentation,
- Methode zur Abschreibung des Anlagevermögens,
- Informationen über Methode zur Bilanzierung von Kosten des Vorjahres, die im folgenden Jahr umgesetzt wurden.

Ein Element der Rechnungslegungsgrundsätze ist der Dokumentenumlauf, d.h. eine Beschreibung davon, wer ist berechtigt, Rechnungen auszustellen, Verträge zu unterzeichnen, die Ordnungsmäßigkeit der angefallenen Kosten festzustellen und mit Vermerken zu versehen.

Es lohnt sich, an das obligatorische „Anlagevermögensregister“ zu denken, d.h. die Liste der Gegenstände, die die Organisation erwirbt. Wir haben in die Bestandsaufnahme aufzunehmen, was ist Ausrüstung von beträchtlichem Wert, die seit mehr als einem Jahr benutzt wird. Wir können uns den Aufwand der Abschreibung, d.h. die Erfassung als Aufwand in den Folgejahren der „Teile“ des Wertes vom gekauften Anlagevermögen ersparen. (Diese Einsparung gilt derzeit bis zu 10 Tausend PLN.) Wenn eine Organisation vereinfachte Aufzeichnungen verwendet, muss sie keine Buchhaltungspolitik haben, aber sie muss Regeln für die Führung von Aufzeichnungen entwickeln.

Finansowanie działań

Finanzierung von Aktivitäten

Prawo pozwala stowarzyszeniom i fundacjom zdobywać środki na działalność z różnych źródeł. Jednym z nich są dotacje, w tym dotacje od administracji publicznej. Organizacje, którym sąd nada status organizacji pożytku publicznego, mogą też ubiegać się o 1% podatku dochodowego.

Das Gesetz erlaubt es Vereinen und Stiftungen, Mittel für ihre Aktivitäten aus verschiedenen Quellen zu beschaffen. Eine davon sind Zuschüsse, auch aus der öffentlichen Verwaltung. Organisationen, denen vom Gericht der Status einer gemeinnützigen Organisation zuerkannt wird, können auch eine Einkommenssteuer von 1% beantragen.

Z czego finansować działania i projekty? Wovon die Finanzierung von Aktivitäten und Projekten?

Stowarzyszenia często opierają się na pracy społecznej swych członków, którzy angażują się w realizację działań organizacji nie pobierając wynagrodzenia.

Stowarzyszenia i fundacje mogą też korzystać z pomocy wolontariuszy bezpłatnie wykonujących zadania. Bywa to bardzo pomocne i satysfakcjonujące dla obu stron.

Wielu organizacjom udaje się dostać „dary rzeczowe”, czyli przedmioty, żywność, za które nie muszą płacić sklepom, firmom, osobom prywatnym lub innym organizacjom. Czasami to nie wystarcza, ale nie zawsze.

Verbände stützen sich häufig auf die Sozialarbeit ihrer Mitglieder, die an der Umsetzung der

Aktivitäten der Organisation beteiligt sind, ohne ein Gehalt zu erhalten.

Auch Vereine und Stiftungen können die Hilfe von Freiwilligen in Anspruch nehmen, die die Aufgaben kostenlos erfüllen. Dies kann für beide Seiten sehr hilfreich und zufriedenstellend sein.

Viele Organisationen schaffen es, „Sachgeschenke“ zu erhalten, d.h. Gegenstände, Lebensmittel, für die sie keine Geschäfte, Unternehmen, Einzelpersonen oder andere Organisationen bezahlen müssen. Manchmal reicht dies nicht aus, aber nicht immer.

Skąd organizacja może brać pieniądze na działania?

Woher kann eine Organisation Geld für ihre Aktivitäten nehmen?

Składki / Beiträge

Stowarzyszenie ma obowiązek określić sposób płacenia składek członkowskich w statucie (takiego obowiązku nie ma w przypadku fundacji).

Stowarzyszenia mogą częściowo oprzeć swoje finanse na składkach członkowskich – obowiązkowych wpłatach członków stowarzyszenia. Zbieranie składek jest obowiązkiem stowarzyszeń, choć prawo nie przewiduje sankcji wobec tych, które tego nie robią. Informacje o sposobie uzyskiwania składek członkowskich (czyli o tym, kto ustala i zmienia ich wysokość, kto je zbiera itp.) muszą być umieszczone w statucie stowarzyszenia.

Der Verein ist verpflichtet, in der Satzung festzulegen, wie die Mitgliedsbeiträge zu entrichten sind (dies ist bei Stiftungen nicht der Fall).

Die Vereine können ihre Finanzen teilweise auf die Mitgliedsbeiträge, die obligatorischen Zahlungen der Vereinsmitglieder, stützen. Das Sammeln von Beiträgen liegt in der Verantwortung der Vereine, obwohl das Gesetz keine Sanktionen gegen diejenigen vorsieht, die dies nicht tun. Informationen darüber, wie Mitgliedsbeiträge zu erhalten sind (d.h. wer seinen Betrag festlegt und seinen Wert ändert, wer sie sammelt usw.), müssen in die Satzung des Vereins aufgenommen werden.

Dotacje (granty)

Zuwendungen (Zuschüsse)

Dotacja (zwana także grantem) to pieniądze, które stowarzyszenie lub fundacja otrzymuje zazwyczaj na wykonanie konkretnego zadania – projektu.

Dotacje mogą pochodzić:

- ze środków publicznych – np. od administracji rządowej i samorządowej: urzędów miast, urzędów marszałkowskich i różnych instytucji,
- z funduszy europejskich – przyznaje je np. Komisja Europejska poprzez różne instytucje,
- od fundacji krajowej lub zagranicznej.

Eine Zuwendung, auch Zuschuss genannt, ist Geld, das ein Verein oder eine Stiftung normalerweise erhält, um eine bestimmte Aufgabe - ein Projekt - durchzuführen.

Subventionen können kommen:

- aus öffentlichen Mitteln - z.B. von der Zentral- und Kommunalverwaltung: von Stadtverwaltungen, Marschallämtern und verschiedenen Institutionen,
- aus europäischen Mitteln, beispielsweise von der Europäischen Kommission über verschiedene Institutionen gewährt,
- von einer in- oder ausländischen Stiftung.

Działania finansowane z dotacji/grantu muszą mieścić się w celach statutowych organizacji.

W przypadku przekazywania dotacji z pieniędzy publicznych mówi się o „zleceniu do realizacji zadań publicznych”. Ogłasza się na nie „konkursy ofert” (w Polsce przy tzw. małych zleceniach istnieje możliwość otrzymania tych środków do kwoty 10 tys. zł, bez konkursu). Warto zwrócić uwagę na to, że instytucje publiczne ogłaszają konkursy ofert na „realizację zadania publicznego”. Oznacza to, że organizacja, otrzymując środki publiczne, jest zobowiązana do realizacji – w sposób określony w przyjętej ofercie – zadania publicznego, „wyręczając” tym samym władz.

Katalog zadań publicznych jest określony w ustawie o pożytku. Zadaniem władz nie jest zatem

bezpośrednia wsparcie „instytucjonalne” organizacji (czyli jej rozwój, przetrwanie, działania administracyjne, niezwiązane bezpośrednio z realizacją zadania). Celem władz jest natomiast działanie na rzecz dobra publicznego, np. interesu mieszkańców gminy, i tym kryterium powinny one się kierować przy wyborze ofert.

Aktivitäten, die durch eine Zuwendung/einen Zuschuss finanziert werden, müssen innerhalb der satzungsgemäßen Ziele der Organisation liegen.

Bei der Übertragung von Zuwendungen aus öffentlichen Geldern wird dies als „Beauftragung für öffentliche Aufgaben” bezeichnet. Für sie werden „Angebotswettbewerbe” angekündigt (in Polen ist es bei sogenannten Kleinaufträgen möglich, diese Mittel bis zu einem Betrag von 10.000 PLN ohne einen Wettbewerb zu erhalten). Es ist erwähnenswert, dass öffentliche Einrichtungen Wettbewerbe für die „Umsetzung einer öffentlichen Aufgabe” ankündigen. Dies bedeutet, dass eine Organisation durch den Erhalt öffentlicher Mittel verpflichtet ist, eine öffentliche Aufgabe in der im genehmigten Wettbewerb festgelegten Weise zu erfüllen und somit die Behörden zu „vertreten”.

Der Katalog der öffentlichen Aufgaben ist im Gemeinnützigkeitsgesetz definiert. Daher ist die Aufgabe der Behörden nicht die direkte „institutionelle” Unterstützung der Organisation (d.h. ihre Entwicklung, ihr Überleben, ihre administrativen Aktivitäten, die nicht direkt mit der Umsetzung der Aufgabe zusammenhängen). Stattdessen ist es das Ziel der Behörden, im öffentlichen Interesse zu handeln, z.B. im Interesse der Bewohner einer Gemeinde, und von diesem Kriterium sollten sie sich bei der Auswahl der Angebote leiten lassen.

Darowizny / Schenkungen

Każde zarejestrowane stowarzyszenie, stowarzyszenie zwykłe, fundacja, tzw. organizacje kościelne, a także kluby sportowe i uczniowskie kluby sportowe wpisane do rejestru starosty mogą otrzymywać darowizny na dowolne działania – w formie gotówki lub rzeczy – od firm, osób prywatnych lub innych organizacji.

Darowizna zakłada, że darczyńca przekazuje coś, co do niego należy i w zmian za swój dar nic od organizacji nie otrzymuje.

Darowizny organizacje mogą zbierać także w Internecie – na swojej stronie internetowej, np. za pomocą narzędzi dostępnych w serwisie wplacam.ngo.pl.

Uwaga! Darowizną nie jest decyzja podatnika o wskazaniu konkretnej organizacji pożytku publicznego, której państwo przekaze 1% podatku tego podatnika.

Jeder eingetragene Verein, ordentliche Verein, jede Stiftung, sogenannte kirchliche Organisationen sowie Sportvereine und studentische Sportvereine, die im Register eines Kreises eingetragen sind, können Spenden für Aktivitäten in Form von Bargeld oder Dingen von Unternehmen, Privatpersonen oder anderen Organisationen erhalten.

Bei der Spende wird davon ausgegangen, dass der Spender etwas gibt, das ihm gehört, und im Gegenzug für sein Geschenk nichts von der Organisation erhält.

Die Organisationen können Spenden auch im Internet auf ihrer Website, z.B. mit den unter wplacam.ngo.pl verfügbaren Tools sammeln.

Achtung! Eine Spende ist keine Entscheidung des Steuerzahlers, eine bestimmte gemeinnützige Organisation zu benennen, an die der Staat 1% der Steuer dieses Steuerzahlers überweist.

Odliczenie darowizny od podatku Steuerlicher Abzug von Spenden

Darowiznę często przekazuje się na podstawie umowy. Pieniężne mogą być przekazane gotówką, jednak jeśli darczyńca chce odliczyć ją od podstawy opodatkowania (dochodu), musi dokonać wpłaty na konto bankowe organizacji.

Drugim warunkiem skorzystania z odliczenia podatkowego, związanego z przekazaniem darowizny, jest to, by przekazać ją na cele statutowe (dla których organizacja została powołana i które są opisane w statucie).

Cele te muszą mieścić się w sferze zadań publicznych, opisanych w ustawie o pożytku. Inaczej mówiąc: obdarowana organizacja musi prowadzić działalność pożytku publicznego (nie musi jednak mieć statusu OPP). Lista zadań publicznych, składających się na działalność pożytku jest bardzo szeroka i w praktyce trudno znaleźć organizację, której cele statutowe wykraczałyby poza nią. Ponadto można też przekazać darowiznę na cele kultu religijnego.

Osoby prywatne (tzw. fizyczne) mogą odliczyć od podstawy opodatkowania darowizny w kwocie nie wyższej niż 6% uzyskanego dochodu, a osoby prawne (np. firmy) nie wyższej niż 10% uzyskanego dochodu.

Eine Spende wird oft auf der Grundlage eines Vertrages getätigt. Eine Spende als Geld kann in bar überwiesen werden, aber wenn der Spender es von der Steuerbemessungsgrundlage (Einkommen) abziehen will, muss er eine Zahlung auf das Bankkonto der Organisation leisten.

Die zweite Voraussetzung für die Inanspruchnahme des mit der Spende verbundenen Steuerabzugs ist, dass die Spende für satzungsgemäße Zwecke, für die die Organisation gegründet wurde und die in den Statuten beschrieben sind, erfolgt.

Diese Ziele müssen in den Bereich der im Leistungsgesetz beschriebenen öffentlichen Aufgaben fallen. Mit anderen Worten: Die begünstigte Organisation muss gemeinnützige Aktivitäten durchführen (sie muss jedoch nicht den NGO-Status haben). Die Liste der öffentlichen Aufgaben, die die gemeinnützige Tätigkeit ausmachen, ist sehr umfangreich, und in der Praxis ist es schwierig, eine Organisation zu finden, deren satzungsgemäße Ziele darüber hinausgehen würden. Darüber hinaus ist es auch möglich, eine Spende für die Zwecke der Religionsausübung zu machen.

Die Privatpersonen, so genannte natürliche Personen, können eine Spende in Höhe von maximal 6% ihres Einkommens und juristische Personen (z.B. Unternehmen) in Höhe von maximal 10% ihres Einkommens von der Steuerbemessungsgrundlage abziehen.

Podatek od darowizny płacony przez organizację Von der Organisation gezahlte Schenkungssteuer

Zazwyczaj otrzymanie darowizny pieniężnej nie wiąże się z odprowadzaniem podatków przez obdarowane organizacje pozarządowe – nie płaci się podatku (dochodowego od osób prawnych), jeśli darowizny zostaną przekazane na cele statutowe stowarzyszenia czy fundacji. Cele te muszą się jednak mieścić w katalogu celów zwolnionych z podatku dochodowego od osób prawnych (możemy go znaleźć w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych).

Celami tymi są działalności:

- naukowa,
- naukowo-techniczna,
- oświatowa, w tym również polegająca na kształceniu studentów,
- kulturalna,
- w zakresie kultury fizycznej i sportu,
- w zakresie ochrony środowiska,
- wspierania inicjatyw społecznych na rzecz budowy dróg i sieci telekomunikacyjnej na wsi oraz zaopatrywania wsi w wodę,
- dobroczynności,
- ochrony zdrowia i pomocy społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i społecznej inwalidów,
- kultu religijnego.

Szczególą formą darowizny są rzeczy (żywność, zabawki, sprzęt itp.), czyli dary rzeczowe. Stowarzyszenia lub fundacje otrzymują je – podpisując umowę z darczyńcą – do swojego użytku lub przekazują potrzebującym.

Der Erhalt einer Geldspende ist gewöhnlich mit der Abführung von Steuern durch die bespendeten NGOs verbunden. Sie zahlen keine Körperschaftsteuer, wenn die Spenden für die gesetzlichen Zwecke eines Vereins oder einer Stiftung getätigt werden. Diese Ziele müssen jedoch in den Katalog der von der Körperschaftssteuer befreiten Ziele aufgenommen werden (wir finden ihn im Körperschaftsteuergesetz).

Diese Ziele sind wie folgt:

- wissenschaftliche Tätigkeit,
- wissenschaftlich-technische Tätigkeit,
- Bildung, einschließlich der Ausbildung von Studenten,
- kulturelle Tätigkeit,
- Tätigkeit in Bezug auf Körperkultur und Sport,
- Tätigkeit in Bezug auf den Umweltschutz,
- Unterstützung von sozialen Initiativen zum Bau von Straßen und Telekommunikationsnetzen auf dem Land und zur Wasserversorgung auf dem Land.
- Wohltätigkeit,

- Gesundheits- und Sozialfürsorge,
- berufliche und soziale Rehabilitation von Behinderten,
- Religionsausübung.

Eine besondere Form der Spende sind Dinge (Lebensmittel, Spielzeuge, Ausrüstung usw.), d. h. materielle Geschenke. Vereine oder Stiftungen erhalten sie durch Unterzeichnung eines Vertrages mit einem Spender für ihren eigenen Gebrauch oder geben diese an Bedürftige weiter.

1% Podatku / 1% Steuer

Stowarzyszenia i fundacje, które uzyskały status OPP, są obdarzone szczególnym przywilejem finansowym. Mogą zabiegać, by podatnicy wskazali je jako te, którym chcą, by państwo przekazało 1% procent podatku dochodowego od osób fizycznych. Inaczej mówiąc: państwo dzieli się swymi dochodami, pochodzącymi z podatków, a podatnicy mają prawo wskazać, z jaką konkretnie organizacją państwo podatkiem ma się podzielić. Zadaniem OPP jest zatem przekonanie podatników, by to właśnie ją wybrano.

O swej decyzji podatnik informuje urząd skarbowy składając roczne zeznanie podatkowe – podaje numer KRS wybranej przez siebie organizacji.

Uwaga! Prawo do otrzymywania 1% podatku mają te OPP, które znajdują się w internetowej bazie, prowadzonej przez Narodowy Instytut Wolności. Prawo to mogą utracić w danym roku organizacje, które np. nie złożyły obowiązkowych sprawozdań, informujących na co przeznaczyły one zebrane w minionym roku pieniądze.

Vereine und Stiftungen, die den NGO-Status erhalten haben, verfügen über ein besonderes finanzielles Privileg. Sie können sich bemühen, dass die Steuerzahler sie als solche benennen, denen der Staat 1% ihrer persönlichen Einkommensteuer übergibt. Mit anderen Worten teilt der Staat seine Steuereinnahme und die Steuerzahler haben das Recht, zu benennen, mit welcher konkreten Organisation der Staat die Steuer teilen soll.

Es ist daher die Aufgabe einer NGO, die Steuerzahler davon zu überzeugen, sich eben für sie zu entscheiden.

Der Steuerpflichtige informiert das Finanzamt über seine Entscheidung, indem er seine jährliche Steuererklärung einreicht: Er gibt die KRS-Nummer der Organisation seiner Wahl an.

Achtung! Das Recht, 1% Steuer zu erhalten, wird den NGOs gewährt, die sich in einer Online-Datenbank befinden, die vom Nationalen Institut für Freiheit verwaltet wird. Dieses Recht kann in einem bestimmten Jahr von Organisationen verloren gehen, die beispielsweise keine obligatorischen Berichte vorgelegt haben, in denen angegeben ist, wie sie das im vergangenen Jahr gesammelte Geld verwendet haben.

Co my jako mieszkańcy pogranicza polsko-niemieckiego możemy zrobić dla ochrony klimatu?

Was können wir als Bewohner des deutsch-polnischen Grenzgebietes für den Klimaschutz tun?

Nasze wyzwanie / *Unsere Herausforderung*

Bez pudła / *Weniger Verpackung*

Zrobiono kilka eksperymentów a jednym z nich były zakupy w sklepie spożywczym. Policzono, ile miejsca zajmują i ile ważą opakowania po produktach, które kupuje się bez szukania alternatywy.

Do koszyka wkładamy najczęściej używane składniki np. mleko, jogurty, śmietanę, masło, pieczywo, mąkę, cukier, dwa rodzaje kaszy, płatki owsiane, ciecierzycę, orzechy, suszone owoce, ser żółty, ser pleśniowy, ser biały, kawę, herbatę – czarną i zieloną, jabłka, marchewki, włoszczyznę, czosnek, cukinię, paprykę. Gdy rozłoży się wszystko na stole, a zdejmowane opakowania włoży do pojemnika z miarką okazuje się, że tylko jedne zakupy wygenerowały **pięć litrów niepotrzebnych śmieci**. Tyle miejsca zajęły w kubie opakowania po produktach kupowanych dla czteroosobowej rodziny na kilka dni. Niektóre, jak ryż czy ciastka, robiły podwójny bałagan, bo najpierw zapakowane były w pudełko, a po jego otwarciu ukazywała się folia, która po zużyciu była nieużytecznym odpadem. Gdyby zostawić te opakowania w sklepowym koszyku, zajęłyby co najmniej jedną trzecią jego pojemności.

Ten eksperyment dobitnie uświadamia, że za śmieci płaci się dwukrotnie: najpierw robiąc zakupy, a potem jeszcze raz za ich wywiezienie, dokładając się bezsensownie do bałaganu i ulegając manipulacji producentów, którzy tworzą duże opakowania, dając złudzenie, że oferują w nich więcej towaru. Tylko w Europie od 2004 do 2014 roku produkcja plastikowych opakowań wzrosła o jedną czwartą. Należy wybierać miejsca, w których produkty są sprzedawane bez opakowania. Ułatwieniem mogą być targowiska, gdzie bez problemu można dostać mąkę czy cieciorę do własnego słoika lub do papierowych torebek. Sprzedawcy nie odmawiają zapakowania warzyw, sera czy wędliny do własnego pojemnika. Czasami tylko należy uprzedzić, żeby nie pakowano ich w worek czy plastikową siatkę.

To jest twoja torba / *Dies ist Ihre Tasche*

Starsze osoby dziergają na drutach i szydełku rozmaite torby. Wykorzystują resztki włóczki i efektami swojej pracy obdziałają innych. Nigdy nie używały reklamówek. Drażniły je, bo nie wiedzą, co z nimi zrobić. Do kompostu ani spalania się nie nadawały.

Te produkty, które są dostępne luzem, należy kupować bez opakowania. Nawet na osiedlowych targach można znaleźć stoiska z kaszami, mąkami czy bakaliami sprzedawanymi z dużych wielorazowych worków. Pakuje się je do własnych pojemników lub torebek.

Gdy zamawia się produkty przez Internet, należy poprosić w komentarzu o zapakowanie ich bez plastiku. Niektóre sklepy same oferują taką opcję lub wysyłają towar w używanych kartonach.

Es wurden mehrere Experimente durchgeführt, eines davon war der Einkauf in einem Lebensmittelgeschäft. Es wurde gezählt, wie viel Platz sie beanspruchen und wie schwer die Verpackung der Produkte ist, die Sie kaufen, ohne nach einer Alternative zu suchen.

*Wir legen die am häufigsten verwendeten Zutaten in den Korb, z.B. Milch, Joghurt, Sahne, Butter, Backwaren, Mehl, Zucker, zwei Sorten Grütze, Haferflocken, Kichererbsen, Nüsse, Trockenfrüchte, Käse, Schimmelkäse, Quark, Kaffee, schwarzer und grüner Tee, Äpfel, Karotten, Suppengrün, Knoblauch, Zucchini, Pfeffer. Wenn man alles auf dem Tisch ausbreitet und die herausnehmbare Verpackung in einen Messbehälter legt, stellt sich heraus, dass nur ein einziger Kauf **fünf Liter unnötigen Müll** erzeugt hat. So viel Platz nahm die Verpackung von Produkten, die für eine vierköpfige Familie für ein paar Tage gekauft wurden, im Behälter ein. Einige, wie Reis oder Kuchen, verursachten eine doppelte Unordnung, weil sie zuerst in einem Karton verpackt waren, und als dieser geöffnet wurde, erschien eine Folie, die, nachdem sie aufgebraucht war, nutzloser Abfall war. Wären diese Pakete im Warenkorb belassen worden, hätten sie mindestens ein Drittel ihrer Kapazität in Anspruch genommen.*

Dieses Experiment macht deutlich, dass man für den Müll zweimal zahlt: zuerst durch Einkäufe und dann wieder durch den Abtransport, was dem Chaos noch mehr Sinnlosigkeit verleiht und von Herstellern, die große Pakete herstellen, manipuliert wird, wodurch die Illusion entsteht, dass sie darin mehr Waren anbieten. Allein in Europa ist die Produktion von Kunststoffverpackungen zwischen 2004 und 2014 um ein Viertel gestiegen. Sie müssen wählen, wo die Produkte ohne Verpackung verkauft werden. Märkte, auf denen man leicht Mehl oder Kichererbsen im eigenen Glas oder in Papiertüten kaufen kann, können ein einfacher Weg sein, dies zu tun. Die Verkäufer weigern sich nicht, Gemüse, Käse oder Wurst in Ihren eigenen Behälter zu verpacken. Manchmal muss man sie nur davor warnen, sie in einen Sack oder ein Plastiknetz zu packen.

Diejenigen Produkte, die in loser Schüttung erhältlich sind, sollten ohne Verpackung gekauft werden. Sogar auf lokalen Märkten finden Sie Stände mit Grütze, Mehl oder Nüssen, die aus großen wiederverwendbaren Säcken verkauft werden. Sie werden in eigene Container oder Säcke verpackt.

Wenn Sie Produkte über das Internet bestellen, bitten Sie in Ihrem Kommentar darum, sie ohne Plastik zu verpacken. Einige Geschäfte bieten diese Möglichkeit selbst an oder versenden die Waren in gebrauchten Kartons.

Młodzi ludzie żałują, że nie nauczyli się od babć dziergania na drutach i szydełkowania. Miały one niebywały talent do wyczarowania z materiałowych odpadków stylowych rzeczy. Takich, które przetrwały lata. Babcie widząc w gazecie jakiś wzór, szyły według niego poduszki, obrusy, haftowała serwetki. Dzisiejszy powrót do włnianych siatek babcie uznałyby za coś oczywistego. Były mistrzyniami zero waste, choć nie miały o tym pojęcia.

Z dumą nosi się uszyte torby i pokazują je jako dowód na trwałość takich rzeczy. W tłumie można wyłapać ludzi pakujących zakupy do wielorazowej siatki. W czasie przypadkowych spotkań wywiązują się inspirujące dyskusje. Ludzie pytają, gdzie kupić takie siatki, worki na owoce i warzywa, przypominają sobie, że mają podobne w domu, i postanawiają zacząć je wykorzystywać. Młodzi ludzie coraz częściej chwalą się, że sami szyją sobie torby, po tym jak zobaczą np. zdjęcie morświna morskiego, który w żołądku miał kawałki worków. Dzieci powtarzają swoim kolegom i koleżankom, że reklamówki są połykane przez foki, które potem boli brzuch. Każdy argument, który skłoni do refleksji i zmiany, ma sens.

Czy wiesz, że...?

Wyprodukowanie reklamówki trwa sekundę, jest używana przez 25 minut, a rozkłada się jakieś 400 lat. Za mocniejsze reklamówki już płaci się w Polsce 20 groszy tak zwanej opłaty recyklingowej. W Australii w ciągu zaledwie trzech miesięcy udało się ograniczyć zużycie reklamówek o 80%. Największe sieci handlowe po prostu przestały je oferować.

Więc my możemy używać wielorazowej siatki, którą ma się zawsze przy sobie. Bez wymówek. Można kupić składaną, która niemal nie zajmuje miejsca w torebce czy plecaku, albo szalenie popularną i rozciągliwą bawełnianą, która dobrze się pierze i jest w stanie unieść spory ciężar.

Ältere Menschen stricken und häkeln verschiedene Taschen. Sie verwenden die Garnreste und verteilen die Ergebnisse ihrer Arbeit auf andere. Sie haben nie Plastiktüten benutzt. Sie irritierten sie, weil sie nicht wissen, was sie mit ihnen anfangen sollen. Sie waren nicht für Kompost oder Verbrennung geeignet.

Die Jugendlichen bedauern, dass sie das Stricken und Häkeln nicht von ihren Großmüttern gelernt haben. Sie hatten ein unglaubliches Talent, aus Materialabfällen stilvolle Dinge zu zaubern. Diejenigen, die jahrelang funktioniert haben. Großmütter sahen ein Muster in der Zeitung, nähten Kissen, Tischdecken, bestickte Servietten nach diesem Muster. Großmütter würden es für selbstverständlich halten, dass sie heute zu ihren Wollnetzen zurückkehren würden. Sie waren Zero-Waste-Meisterinnen, obwohl sie keine Ahnung davon hatten. Stolz trugen sie genähte Taschen und zeigten sie als Beweis für die Haltbarkeit solcher Dinge. In der Menge kann man Leute auffangen, die ihre Einkäufe in wiederverwendbare Netze packen. Bei zufälligen Treffen finden anregende Diskussionen statt. Die Leute fragen, wo man solche Netze und

Tüten für Obst und Gemüse kaufen kann, erinnern sich, dass sie ähnliche Netze zu Hause haben, und beschließen, sie zu benutzen. Jugendliche rühmen sich immer öfter damit, dass sie ihre eigenen Säcke nähen, nachdem sie zum Beispiel das Bild eines Delphins gesehen haben, der Sackstücke im Bauch hatte. Kinder erzählen ihren Kollegen, dass die Tüten von Robben verschluckt werden, die davon dann Bauchschmerzen bekommen. Jedes Argument, das Sie zum Nachdenken und zur Veränderung anregt, ist sinnvoll.

Wissen Sie, dass...?

Es dauert eine Sekunde, um eine Tüte zu produzieren, sie wird 25 Minuten lang verwendet und zerfällt über etwa 400 Jahre. Für stärkere Werbung zahlen Sie in Polen bereits 20 Groschen für den so genannten Recycling-Beitrag. In Australien ist es in nur drei Monaten gelungen, den Einsatz von Tüten um 80% zu reduzieren. Die größten Einzelhandelsketten haben einfach aufgehört, sie anzubieten.

So können wir eine wiederverwendbare Tasche verwenden, die Sie immer mithaben. Keine Ausreden. Sie können eine faltbare Tasche kaufen, die fast keinen Platz in Ihrer Handtasche oder Ihrem Rucksack beansprucht, oder eine äußerst beliebte und dehnbare Baumwolltasche, die gut waschbar ist und viel Gewicht tragen kann.

Jedz więcej warzyw i owoców Iss mehr Gemüse und Obst

Wyniki najnowszych badań prowadzonych w USA i Australii sugerują, by zwiększyć dzienną dawkę warzyw i owoców. Powinno się jeść je już nie pięć, a siedem razy dziennie. Zastanawiające jest, jak zmieścić w menu taką ilość? Nie trzeba od razu gotować zupy czy robić sałatki. Wystarczy, zjeść surową marchewkę czy kalarepę. Można zrobić też koktajl lub wycisnąć sok.

Podjęcie wyzwania ułatwiają nowalijki. Wystarczy zajrzeć na pobliski targ, wybrać warzywa i owoce, które najbardziej się lubi, i te, których brakowało w zimowej diecie. Z utęsknieniem czeka się na skrzynki wypełnione rzodkiewkami, na botwinkę, sałatę i pierwsze ogórki. Nie zachwyca ich rozmiar, bo trzeba mieć świadomość, że im większe, tym mocniej mogły być wspierane nawozami sztucznymi.

Czy wiesz, że...?

80% nowalijek, dostępnych gdzieś do połowy kwietnia, nie zostało wyhodowanych w kraju. Czasami sprzedawcy oprócz ceny podają też kraj pochodzenia warzyw i owoców. Należy zwracać na to uwagę lub dopytać i wybierać lokalne produkty.

Codziennie do każdego posiłku należy włączyć warzywa. Jakie najlepiej? Trzeba sprawdzić w sezonowym kalendarzu. Powinno się wypisać te warzywa i owoce, które lubi się najbardziej. Od nich zaczyna się zakupy i zmianę diety, dzięki temu łatwiej będzie podjąć to wyzwanie np.

Marzec: kapusta, brukselka, ziemniaki, topinambur, brukiew, cebula dymka, jarmuż, pieczarki, rzodkiewka, burak, cebula, czosnek, marchew, pietruszka, por, seler, fasola, gruszki, jabłka.

Kwiecień–maj: botwinka, bób, groszek cukrowy, jarmuż, młoda kapusta biała i czerwona, marchew z natką, pieczarki, natka pietruszki, koper, pomidor, por, rzodkiewka, szczaw, szparagi białe, szparagi zielone, szpinak, młode ziemniaki, agrest, gruszki, jabłka, rabarbar, truskawki.

Jüngste Studien in den USA und Australien legen nahe, die tägliche Aufnahme von Gemüse und Obst zu erhöhen. Sie sollten sie nicht fünf, sondern siebenmal am Tag essen. Es ist rätselhaft, wie eine solche Menge auf das Menü passt? Sie müssen nicht sofort Suppe kochen oder Salate zubereiten. Es reicht aus, rohe Karotten oder Kohlrabi zu essen. Sie können auch einen Cocktail machen oder Saft auspressen.

Frisches Gemüse erleichtert es, die Herausforderung anzunehmen. Es reicht aus, den nahe gelegenen Markt zu besuchen, Gemüse und Obst auszuwählen, die Ihnen am besten gefallen und die in Ihrer Winterdiät fehlten. Sie warten gespannt auf Kisten mit Radieschen, Rote Beete, Salat und den ersten Gurken. Ihre Größe ist nicht beeindruckend, denn man muss sich bewusst sein, dass je größer sie sind, desto mehr können sie mit Kunstdünger unterstützt werden.

Wissen Sie, dass...?

80% des frühen Gemüses, das irgendwann Mitte April erhältlich war, wurde nicht im Land angebaut. Manchmal geben Verkäufer zusätzlich zum Preis das Herkunftsland von Gemüse und Obst an. Sie sollten darauf achten oder Fragen stellen und lokale Produkte auswählen.

Gemüse sollte jeden Tag zu jeder Mahlzeit hinzugefügt werden. Was ist das Beste? Sie müssen den Saisonkalender überprüfen. Sie sollten das Gemüse und Obst auflisten, das Sie am besten mögen. Sie beginnen mit dem Einkaufen und ändern die Ernährung, wodurch es einfacher wird, diese Herausforderung anzunehmen, z.B.

März: Kohl, Rosenkohl, Kartoffeln, Topinambur, Kohlrüben, Frühlingszwiebeln, Grünkohl, Champignons, Radieschen, Rüben, Zwiebeln, Knoblauch, Karotten, Petersilie, Lauch, Sellerie, Bohnen, Birnen, Äpfel.

April-Mai: junge Blätter der Roten Bete, Saubohnen, Zuckererbsen, Grünkohl, junger Weiss- und Rotkohl, Möhren mit Kraut, Champignons, Petersiliengrün, Dill, Tomate, Lauch, Rettich, Sauerampfer, weisser Spargel, grüner Spargel, Spinat, junge Kartoffeln, Stachelbeeren, Birnen, Äpfel, Rhabarber, Erdbeeren.

Przegląd szafy / Übersicht der Garderobe

Światowa produkcja ubrań robi niesamowity bałagan w atmosferze. Ten przemysł emituje 1,2 miliarda ton gazów cieplarnianych, a więc więcej niż transport lotniczy. Bawełna jest często farbowana chemicznymi środkami, które także

zanieczyszczają klimat. Do jej uprawy stosuje się toksyczne środki ochrony roślin, które potem przenikają do wody czy ziemi. Gdy bawełna, len, jedwab albo włókna roślinnej celulozy trafiają na wysypisko śmieci, rozkładają się niemal tak samo jak resztki jedzenia. Materiały produkują gaz cieplarniany, jakim jest metan. Nie da się ich, jak obierków czy pieczywa, kompostować. Tymczasem kolekcje w sklepach odzieżowych potrafią zmieniać się co tydzień. Branża modowa nie dzieli już roku na cztery sezony, tylko przygotowuje nowe propozycje zdecydowanie częściej. Brytyjczyk wyrzuca 30 kilogramów ubrań rocznie. Wagi sukienek i spodni, które lądują w polskich śmietnikach, jeszcze nie oszacowano.

Jak wybierać ekologiczne ubrania?

- Należy szukać rzeczy z przyjaznych środowisku materiałów, na przykład z bawełny organicznej, lnu czy jedwabiu.
- Sprawdzać, czy ubrania mają certyfikat Fair Trade – daje to gwarancję, że producenci spełnili podstawowe zasady poszanowania środowiska i praw człowieka (zakaz pracy przymusowej, równe traktowanie kobiet i mężczyzn).
- Postawić na ubrania marek, które są produkowane w Polsce i Niemczech. Można w ten sposób nie tylko wesprzeć lokalny biznes, lecz także choć częściowo wpłynąć na ograniczenie produkcji dwutlenku węgla – bluzka nie dociera do klienta z drugiego końca świata.

Die weltweite Bekleidungsproduktion sorgt für ein unglaubliches Durcheinander in der Atmosphäre. Diese Industrie emittiert 1,2 Milliarden Tonnen Treibhausgase, mehr als der Luftverkehr. Baumwolle wird oft mit chemischen Mitteln gefärbt, die auch das Klima belasten. Beim Anbau von Baumwolle werden giftige Pflanzenschutzmittel verwendet, die dann in Wasser oder Boden eindringen. Wenn Baumwoll-, Flachs-, Seiden- oder pflanzliche Zellulosefasern auf einer Deponie landen, zersetzen sie sich fast auf dieselbe Weise wie Speisereste.

Die Materialien erzeugen ein Treibhausgas, nämlich Methan. Sie können nicht wie Schalen oder Backwaren kompostiert werden. In der Zwischenzeit können sich die Kollektionen in den Bekleidungsgeschäften jede Woche ändern.

Die Modeindustrie teilt das Jahr nicht mehr in vier Jahreszeiten ein, sondern bereitet viel öfter neue Vorschläge vor. Die Briten werfen pro Jahr 30 Kilogramm Kleidung weg. Das Gewicht der Kleider und Hosen, die auf polnischen Mülldeponien landen, ist noch nicht geschätzt worden.

Wie wählt man ökologische Kleidung aus?

- Suchen Sie nach Kleidern aus umweltfreundlichen Materialien wie Bio-Baumwolle, Leinen oder Seide.
- Prüfen Sie, ob die Kleidungsstücke Fair-Trade-zertifiziert sind - dies garantiert, dass die Produzenten die Grundprinzipien der Achtung der Umwelt und der Menschenrechte (Verbot der Zwangsarbeit, Gleichbehandlung von Männern und Frauen) eingehalten haben.
- Setzen Sie auf Kleidung von Marken, die in Polen und Deutschland hergestellt werden.
- Auf diese Weise ist es möglich, nicht nur das lokale Geschäft zu unterstützen, sondern auch zumindest teilweise Einfluss auf die Begrenzung der Produktion von Kohlendioxid zu nehmen - die Bluse erreicht nicht den Kunden vom anderen Ende der Welt.

Bez ubrania / Ohne Kleidung

Uszycie jednej koszulki pochłania 700 litrów wody, do produkcji ubrań ze zwykłej bawełny wykorzystuje się 8 tysięcy rozmaitych środków chemicznych. Brytyjczycy policzyli, że w ich szafach wiszą niewykorzystane ubrania warte 30 miliardów funtów.

Co można zrobić? Na przykład przez trzy miesiące nie kupować nowych ubrań. Iść na swap party. To bezgotówkowe wymiany ubrań i rzeczy. Spotkania odbywają się w domach, kawiarniach czy na piknikach. Za torebkę można dostać czapkę czy sukienkę, a jeśli nic nie wpada w oko – filiżankę kawy lub deser. To świetna okazja do zrobienia porządków.

Jeśli potrzebna jest sukienka na specjalną okazję można skorzystać z biblioteki ubrań. Pierwsza w Polsce działa we Wrocławiu, ale rzeczy z niej można zamówić przez Internet (www.bibliotekaubran.pl). To wirtualna szafa. Opłaca się abonament i można z niej wypożyczyć zestaw sukienek, spodni czy marynarek. Nie trzeba prać ubrań, bo odzież czyszczona jest w bibliotece po zwróceniu. Do wyboru są unikatowe kolekcje w świetnym stanie. Dobrym pretekstem do skorzystania z wypożyczalni jest wesele przyjaciółki czy firmowy bal. Zamiast inwestować w strój, który potem już do niczego ci się nie przyda – można poszukać go w bibliotece.

Zrobić solidny zakupowy detoks. Bardzo duża ilość rzeczy z naszej garderoby jest nie używana. Teraz można je wykorzystać.

Sporządź listę rzeczy, których nie nosisz. Przy każdym ubraniu należy napisać, dlaczego wisi w szafie, i zastanowić się, czy naprawdę jest potrzebne.

Das Nähen eines T-Shirts absorbiert 700 Liter Wasser, 8.000 verschiedene Chemikalien werden zur Herstellung von Kleidung aus gewöhnlicher Baumwolle

verwendet. Die Briten haben berechnet, dass unbenutzte Kleidung im Wert von 30 Milliarden Pfund in ihren Kleiderschränken hängt.

Was kann getan werden? Zum Beispiel drei Monate lang keine neue Kleidung kaufen?

Gehen Sie zu einer Tauschbörse. Es ist ein bargeldloser Austausch von Kleidung und Dingen. Die Treffen finden in Häusern, Cafés oder bei Picknicks statt. Sie können eine Mütze oder ein Kleid für Ihre Handtasche bekommen, und wenn Ihnen nichts auffällt - eine Tasse Kaffee oder ein Dessert. Dies ist eine großartige Gelegenheit, ein wenig aufzuräumen.

Wenn Sie ein Kleid für einen besonderen Anlass benötigen, können Sie die Kleiderbibliothek benutzen. Die erste in Polen wird in Wrocław betrieben, aber Artikel aus dieser Kleiderbibliothek können online bestellt werden (www.bibliotekaubran.pl). Es ist eine virtuelle Garderobe. Das Abonnement ist bezahlt und Sie können sich ein Set Kleider, Hosen oder Jacken ausleihen.

Sie brauchen Ihre Kleidung nicht zu waschen, denn die Kleidung wird nach der Rückgabe in der Bibliothek gereinigt.

Sie können aus einzigartigen Sammlungen in ausgezeichnetem Zustand wählen. Eine gute Entschuldigung für die Benutzung der Bibliothek ist die Hochzeit eines Freundes oder ein Firmenball. Anstatt in Kleidung zu investieren, die Ihnen danach nichts mehr nützt, können Sie diese in der Bibliothek suchen.

Machen Sie eine solide Einkaufs-Entgiftung. Viele Sachen aus unserer Garderobe werden nicht benutzt. Jetzt können Sie diese verwenden.

Machen Sie eine Liste der Kleidungsstücke, die Sie nicht tragen. Schreiben Sie auf, warum es in Ihrem Schrank hängt, und überlegen Sie, ob es wirklich gebraucht wird.

Sieć współpracy organizacji pozarządowych pogranicza polsko-niemieckiego na rzecz ochrony klimatu.

Netzwerk der Zusammenarbeit der Nichtregierungsorganisationen im deutsch-polnischen Grenzraum für Klimaschutz.

Nakład 500 sztuk

* Wyłączną odpowiedzialność za zawartość niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy. Przedstawione poglądy nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej.

Okres realizacji projektu/Laufzeit des Projektes:
01.01.2020 - 31.12.2021

Wartość projektu/Gesamtausgaben: 543 531,32 €
Dofinansowanie z Unii Europejskiej: 85% EFRE

Auflage von 500 Exemplaren

* Die alleinige Verantwortung für den Inhalt dieser Publikation liegt bei den Autoren. Der dargestellte Standpunkt spiegelt nicht unbedingt den offiziellen Standpunkt der Europäischen Union wieder.

Wydawca / Herausgeber:
Partner wiodący / Lead Partner:

FUNDACJA
NATURA POLSKA

Lubomyśl 23b
Biuro / Büro: Przemysłowa 1, 68-200 Żary
Tel.: +48 608 238 599
www.naturapolska.eu

Partner:

AIL **Arbeitsinitiative Letschin e. V.**

Bahnhofstraße 31
15324 Letschin
Tel.: +49 (0) 3347 550 961
www.arbeitsinitiative-letschin.de

Projekt pn. „Sieć współpracy organizacji pozarządowych pogranicza polsko-niemieckiego na rzecz ochrony klimatu” jest dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Interreg VA Brandenburgia-Polska 2014-2020.

Projekt unter dem Namen „Kooperationsnetzwerk von Nichtregierungsorganisationen aus dem deutsch-polnischen Grenzgebiet für den Klimaschutz” wird vom Europäischen Fonds für regionale Entwicklung im Rahmen des Kooperationsprogramms Interreg VA Brandenburg-Polen 2014-2020 kofinanziert.

EUROPÄISCHE UNION
Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung

UNIA EUROPEJSKA
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

BB-PL
INTERREG V A
2014-2020

„Barrieren reduzieren - gemeinsame Stärken nutzen” / „Redukować bariery - wspólnie wykorzystywać silne strony”